

נעליים

יצירה בימתית מאת נועה לב

מחקר, פיתוח ויצירה בימתית: נועה לב וקבוצת יוצרים ומבצעים: איילת אביתר, גילי בית הלחמי, איילת גולן, רוני לבנון, בן לב, דורון לב, שלי לואיס, רוני עינב, מעין רחמים; עיצוב נעליים לתצוגת אופנה: שלי לואיס; מוסיקה מקורית ועריכה מוסיקלית: מיקה דני ומעין רחמים; עיצוב במה, בגדים ונעליים: ליטל רייס; ייעוץ ופיתוח חפצים: איילת גולן; עיצוב תאורה: חני ורדי; פסנתר: ענבל גונן; מפוחית: חיה גינת; מפעיל/ה סאונד: שירי כפתורי/רום רזניק; מפעיל תאורה: רועי דביר; מנהלת הצגה; כלנית שרון.

"בעולם יש זוג נעליים אחד והשאלה היא

מי ינעל אותן ומי רגליו

יקפאו בשלג".

(חנוך ליון)

על היצירה נעליים:

לאורך שנה חיפשנו ומצאנו נעליים בכל מקום. צועדות על מדרכות וזרקות ברחוב, רוקדות בקליפים ותלויות על חוטי חשמל, מככבות בסרטים ומצוחצחות בסמטאות העיר, ממתינות בכניסה לבית וצצות כגיבורות בתוך סיפורים, שירים ויצירות אמנות.

הנעליים, בדרכן הפלאית, הוליכו אותנו אל תוך מסע מרתק, שתחילתו מחקר וסופו יצירה בימתית העוסקת בנעליים ובמה שהן מייצגות בתוך החברה והתרבות.

היצירה בנויה כרצף אסוציאטיבי ועושה שימוש באמצעים בין תחומיים. מטליאה ומערבבת בין טקסטים פיוטיים, תאורטיים או יומיומיים ומכילה מגוון של סגנונות במה. בין אם בתנועה, מילים ומוזיקה, ובין אם במשחק ובהפעלת חפצים, תמיד תמצאנה שם נעליים, הן הכוכבות הדועכות או הזוהרות של היצירה שלנו.

את היצירה הבימתית הקדים מחקר אודות נעליים. קראנו מאמרים וטקסטים העוסקים בנעליים, התבוננו ביצירות אמנות, בספרי עיצוב ואופנה, צפינו בסרטים, קראנו ספרי פרוזה ושירה, בהמשך אספנו והקלטנו סיפורים ועדויות על נעליים מהאנשים הקרובים והרחוקים לנו, וכך לאט מבלי ששמנו לב, שקענו עד צוואר בתוך אוקיינוס שכולו נעליים.

היצירה הבימתית אם כן, איננה מבוססת על מחזה או סיפור, אלא על הממצאים שלקטנו לאורך תקופת המחקר ומציעה רק מעט מאוד, מתוך העולם המלא והגדוש, שהסעיר אותנו לאורך כמעט שנה. אנחנו מקווים שתמצאו עניין באובייקט הנעליים, שלכאורה הוא יומיומי ובעצם גדוש במשמעות ועניין.

נועה לב

פרקי היצירה:

- נעלים חלוציות
- נעליים פטישיסטיות
- נעלי פלא
- נעליים רעות

הרהורים על נעליים:

"פריט לבוש שהוא פונקציונלי בלבד יכול להתקיים אך ורק מחוץ לתרבות. ברגע שפריט זה מיוצר, נמכר, נלבש או ננעל במסגרת חברתית ותרבותית, הוא הפך למרכיב סמיוטי, מסמן שמצביע על מסומנים אחרים כדוגמת תפיסות, רעיונות ואידאולוגיות".

(הולאן בארת')

"נעליים הן פריט לבוש, שיש בכוחן ליצור תודעה חברתית מעמדית, סקס אפילית, סמלית, אלגורית ומטאפורית. הן מסומנות משחר ההיסטוריה, כפריט חזותי בעל משקל וממשיכות להגדיר עצמן כחלק מזהות התרבות החזותית גם בימינו אנו. העובדה שנשמרת בהן טביעת הרגל הופכת אותן לכלי האוגר זיכרונות, לשומרות סוד אישי וקולקטיבי. צורתה של הנעל היא חלק עיקרי ומשמעותי בהיווצרות הדימוי, אבל בנוסף לכך, היא מכילה את דריסת הסוליה על פני הקרקע. האדם מתהלך ומסמן בהליכתו את הימצאותו בסביבה התרבותית והחברתית אליה הוא שייך ואתה מזוהה".

(מתוך "מחשבות על הנעלים" הוצאת רסלינג)

"יצירת אמנות שבסימן נעליים, היא עבודה מטאפורית המבקשת לומר דבר-מה על העולם, ההיסטוריה, החברה וכו'. בהתאם, דימוי נעל (בציור, כפסל, כאובייקט, כצילום וכו') עשוי לתפקד גם כמסמן ציוני מובהק. המגמה הוכחה, לא אחת, בתולדות האמנות הישראלית עוד מאז שנות ה-20 וה-30, כאשר ציורי נעליים שבו וסימלו חלוציות ו/או עלייה ארצה".

(גדעון אפרת מתוך מאמר "נעלי ישראל")

הטקסטים המופיעים בהצגה לפי סדר הופעתם:

בעולם יש זוג נעליים אחד/חנוך לזין; הגדרת החלוץ ע"פ טרומפלדור; קטע מתוך נעליים כסמל לשיווין/איילה רז; ציטוט משיר של רחל המשוררת; נעליים/אהרון שבתאי; תקני או לא תקני/טקסט מקורי; מתוך מקדמות/ס. זיהר; מתוך אל מה שנמוג/נורית גרץ עם דבורה גרץ; סטנדאפיסט בדיחות נעליים/טקסט מקורי; במקום שבו נגמר הגוף: אנתרופולוגיה של קצוות/תמר אלאור; אסופת ממצאים אודות נעלי עקב ממאמרים שונים; הלוחשות/מתוך קטעי יוטיוב ASMR; שלום כבוד הרב/מתוך האינטרנט; סניקס/מתוך טקסט מאת ניסן שור אוצר תערוכת נעלי סניקס בגלריית החווה בחולון; נעל האיכרה של ואן גוך/טקסט מקורי מעורבב עם טקסט מאת היידגר; עיבוד לקטע מתוך סנדל הזנכית/מאת א. פרוח בתרגומה של דליה רביקוביץ; דיני מלחמה/פסוקים מתוך ספר דברים; הנעליים האדומות/ה.כ. אנדרסן.

אנחנו רוצים להודות לכל אותם אנונימיים, שנעליהם מככבות בהצגה שלנו - מי יודע, אולי במהלך ההצגה תזהו את זוג הנעליים שהשארתם על ספסל, או ליד פח מיחזור קרוב לביתכם.

"אדם הולך על זיכרונותיו, הם הנעליים שלו" (אבות ישורון)

"...נעלי שנשחקו בארבעת חודשי המסע שהחל במדבר ובמשך באהוואז ואחר כך בטהרן, מעדו על אבני הדרך. הן היו בלויית מכדי לעמוד במשימה המפתיעה שניצבה בפניהן. הסוליות שהתרכבו מתלאות הדרך הלכו ונפרמו, הגפות היו מעוכות ומעוותות, ורגליי החליקו על הקימורים, נטו פעם שמאלה ופעם ימינה על פני האבנים עד כדי כאב.... ליד בית קומתיים לבן איתן הציג אותי בפני פיגיה שיישבה מוקפת בעשרות זוגות מנעלים מכל הסוגים – נעלי עבודה גבוהות, סנדלים, מגפי גומי ונעליים חצאיות. על השולחן לפניו היו כלי רצענות, פטישים וסדן ברזל כבד ומיני עורות העלו ריח חריף, שנמהל בריח עז של צבע ודבק. אל מול השפע הזה אחזה בי לפתע בושא בנעליים המרופטות שלרגליי ולא ידעתי איפה להסתיר אותן... אמא קנתה לי אותן לקראת ראש השנה האחרון, ועתה האפיר והזקין עורן השחור בטרם עת... לבקשתה חלצתי את נעליי המרופטות ולהפתעתי הביאה לי זוג סנדלים תנכ"יים שמעולם לא ראיתי כמותם קודם לכן. באורח פלא הם היו מותאמים היטב למידתי. מסנדלים אלו לא נפרדתי עד בוא החורף הבא וברבות הימים הם היו למועדפים שבמנעליי. את נעלי בית הספר "העיראקיות" שלי לא ראיתי עוד, ואף פעם לא התגעגעתי אליהן.

יצאנו אל החצר כשהסנדלים החדשים לרגליי. עורם הנוקשה לפת את כפות רגליי ופייעמה בי תחושה מתפרצת של התחדשות. הכל סביבי היה חדש. גם אני הרגשתי חדש".

(מתוך סעיד/רן כהן 2016)

"...בבוקר נאה אחד אני מקבל איגרת מביאליק. באיגרת מבשר לי המשורר הגדול, שהוא שכח אי-שם בדרך זוג שטעקשיך, ומבקש הוא אפוא ממני, שאטריח עצמי להציץ מתחת למיטה שבה ישן, ואם אמצא את השטעקשיך שלו, שאשלח אותן אליו. כתובה האיגרת בסגנונו של ביאליק, בלשון מגלה טמירין: 'השטעקשיך שלי'... והחל פסטיבל עם שטעקשיך. הרצנו מכתבים על מכתבים ובהם חזרה ונזכרה המילה 'שטעקשיך' ונלעסה מחדש אולי מאה

פעמים. באיגרת הראשונה כותב אני לו, שחיפשתי את השטעקשיך מתחת למיטה, שבה הוא, ביאליק, ישן, אבל אינני יודע בביטחון, אם השטעקשיך הם השטעקשיך שלו, או שהם סתם שטעקשיך? וכדי שלא תצמח כאן חס-ושלום שום טעות, הבאתי מצלמה וצילמתי תמונה של השטעקשיך, כדי שיתבונן בשטעקשיך ויודיע לי מיד באיגרת, האם השטעקשיך הם השטעקשיך שלו, או שהם סתם שטעקשיך.

מגיעה אלי איגרת מביאליק, שלפי שהוא התבונן היטב בתצלום השטעקשיך והכיר בהם את השטעקשיך שלו, עד שהוא יכול להישבע בנקיטת-חפץ, שהשטעקשיך הם השטעקשיך שלו, ולא סתם שטעקשיך, לפיכך ועל כן, למען השם, שאשלח לו את השטעקשיך שלו!

עונה אני לו באיגרת, שיתכבד נא ברוב טובו ויואיל לשלוח לי קבלה על השטעקשיך, ואני אמציא לו את השטעקשיך... מגיע אלי מכתב נזעק מביאליק: איך אפשר? מה זאת-אומרת? איך יכול הוא לשלוח אלי קבלה על השטעקשיך לפני שקיבל את השטעקשיך? עונה אני לו, שיש פתרון: בינתיים אשלח אני אליו נעל אחת מן השטעקשיך שלו, ואז ישגר הוא לי קבלה על השטעקשיך, וכשאני אקבל את הקבלה על השטעקשיך, אשגר אליו בדואר החוזר את הנעל האחרת מן השטעקשיך. ואל הנעל היוצאת לדרך צירפתי פתקה: 'המשך יבוא'..."

(מתוך "השטעקשיך של ביאליק"/מאת שלום-עליכם מידיש: מנחם פרי)

הנעלים נִשְׁהִיָּא מִסְתִּינָה מִתַּחַת לַמָּטָה
 חוֹלְמוֹת בְּלִילָה עַל עוֹר הַחִיָּה מִמֶּנָּה נִקְרָעוּ.
 הֵן לָמְדוּ לֵאלֹף אֶת רַגְלֶיהָ כְּמוֹ שֶׁלְמַדְתִּי לָדָרֶךְ בְּגוּפָהּ,
 סוּלִיָּה אַחֵר סוּלִיָּה בְּשֵׁטֶחַ הַהֶפְקֵר בּוֹ קָפְאוּ
 עֵינֵי שׁוֹעֲלִים בְּעֵינֶיהָ
 וְרִיצַת הָאֲלּוֹת נִחְרְתָה בְּעוֹר הַמַּתְנַבֵּם
 שֶׁבְּכַפּוֹת רַגְלֶיהָ.

(נעלים/רוני סומק)

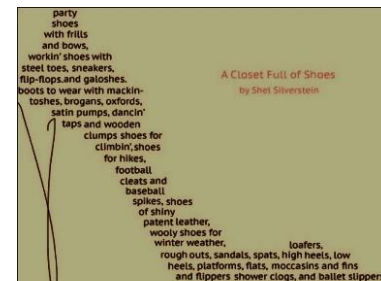
נעליים עצובות
 פֻּעְרוּ רִיקוֹת אֵין־רָגַל ,
 נעליים זוג .

לְשִׁמָּלָן מוֹטָל הָעֵלָם ,
 לְשִׁמָּלָן .
 הָרֶצֶפָה נוֹשֶׂאת עָלֶיהָ
 אֶת הָעֵלָם הַיָּחִף .

דוֹמָה לָא – קוֹרִים ,
 וְקוֹרִים לָא שְׁמָמִית .

נעליים עצובות .
 נעליים זוג

(אברהם חלפי)

(מתוך אתר אינטרנט שמציע טקסטים על נעליים)

אמרות על נעליים:

נעל של תינוק התלויה על פגוש המכונית, תגרום למזל טוב ולנסיעות בטוחות.

נעילת נעל שמאל לפני נעילת נעל ימין תביא מזל רע לאורך היום כולו.

פזרו קצת מלח בתוך הנעל בעיקר באזור העקב והאצבעות זוהי סגולה למזל טוב.

הימנעו להניח נעליים על השולחן שכן הדבר גורר אחריו מזל רע למשך כל אותו היום.

נעל הפוכה מביאה מזל רע!

אסור לזרוק נעליים ישנות, צריך לקבור או לשרוף אותן אחרת המזל הטוב נזרק אתן.

כדי להיכנס לנעלים של השני - צריך כף של זכות.

זוג מושלם תמצאו רק בחנות נעליים.

תנו לבחורה את הנעליים הנכונות והיא תוכל לכבוש את העולם (מרילין מונרו).

לאדם יחף, אושר הוא זוג נעליים.

לאדם עם נעליים ישנות, אושר הוא נעליים חדשות.

לאדם עם נעליים חדשות, השמחה בנעליים אופנתיות יותר.

כמובן שאדם בלי רגליים היה מאושר להיות יחף.

“For sale baby shoes, never worn.”

(הרנסט המינגווי / סיפור קצר)

5

1

6

4

2

7

3

"אני תמיד נועל את נעלי ברגש,
כי אני שמח ליום החדש
שמתחיל".
(נחום גוטמן)

יצירות אמנות:

1. אנדי ווהרול / נעלי אבק יהלומים, 1935
2. צ'הר שיוטה / 1927.
3. סיגלית לנדאו / מתוך עבודת וידאו/ ביאנלה 2011
4. ארז ישראלי/ נעליים צבאיות 1974
5. ואן גוך / מתוך סדרת הנעלים 1886
6. יאבשב קריסטו וז'אן קלוד / 1964
7. אביגדור אריכא/Shoe 1974

תודה מעומק הלב -

למכללת סמינר-הקיבוצים הבית האולטימטיבי, לרון גלייט מנהל הפקות בי"ס למחול בסמינר-הקיבוצים, על סיוע מקצועי ומכל הלב תמיד, לעמוס הורוביץ יבואן קרוקס על הסיוע הנדיב, לנעלי נימרוד על רצונכם הטוב ועזרתכם הרבה, ליאיר ממפעל שורש על סיור מרתק, ליסמין שושן מנהלת גלריית החווה בחולון על ההרצאה, ל"רפי תבניות" על נדיבותך, לאבי סאינה מעצב ואמן, לאודי שפיגל יצרן נעליים תודה גדולה על עזרתכם, לקובי לוי על הריאיון, לתום ווליניץ, אברי סער, למיכאל צ'רני ואברהם קזין על זמן שהותכם אתנו ותרומתכם לתהליך, לחם רזניק ושירי כפתורי על עזרתכם ברגע האחרון.

תודה מיוחדת להוצאות לאור שאפשרו לנו שימוש בקטעים מתוך ספרים בהוצאתם: עם עובד, מודן, רסלינג, זמורה ביתן.

crocs & more
Brands. Trends. Passion